

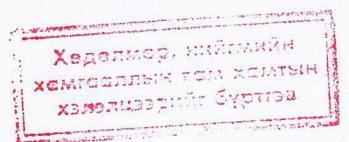
ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ САЛБАРЫН 2023-2024 ОНЫ ХАМТ /ТАРИФ/-ЫН ХЭЛЭЛЦЭЭР

Энэхүү хамт /тариф/-ын хэлэлцээр нь Монгол Улсын хууль тогтоомжид нийцэж байгаа тул 2023 оны *01* сарын *03*-ны өдөр бүртгэв.

Бүртгэлийн дугаар *4*.....

Улаанбаатар хот

2023 он

НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

Монгол Улсын “Хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээний тухай” хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3, “Үйлдвэрчний эвлэлүүдийн эрхийн тухай” хуулийн 5 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1, “Хөдөлмөрийн тухай” хуулийн 32 дугаар зүйлийн 32.1, 33 дугаар зүйлийн 33.1, 34 дүгээр зүйлийн 34.1.2, 36 дугаар зүйлийн 36.1.2 дах заалтуудыг үндэслэн Эрчим хүчний яам, Монголын эрчим хүчний ассоциаци, Монголын эрчим хүч, геологи, уул уурхайн ҮЭ-ийн холбооноос энэхүү хамт /тариф/-ын хэлэлцээрийг байгуулж байна.

Хэлэлцээрийн зорилго нь өмчийн хэлбэр харгалзахгүйгээр Эрчим хүчний салбарын хөдөлмөрийн харилцаанд оролцогч талуудын эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалж баталгаажуулах, ажилтнуудын нийгмийн хамгааллын асуудлыг дэс дараатай шийдвэрлэх, үйлдвэрлэлийн үр ашигтай, тогтвортой үйл ажиллагааг хангахад оршино.

Нэг. Ерөнхий зүйл

- 1.1. Салбарын хамт /тариф/-ын хэлэлцээрийг үндэслэн эрчим хүчний салбарын өмчийн хэлбэр харгалзахгүй бүх аж ахуйн нэгж, байгууллагууд хамтын гэрээ байгуулан харьяа нутаг дэвсгэрийн төрийн захиргааны байгууллагад бүртгүүлэн мөрдөж ажиллана.
- 1.2. Салбарын аж ахуйн нэгжийн захиргаа, ҮЭ-ийн хороо хамтын гэрээний биелэлтийн мэдээг батлагдсан хүснэгтийн дагуу хагас, бүтэн жилээр ЭХЯ, МЭХГУУ-н ҮЭ-ийн холбоонд заавал тайлагнана.
- 1.3. Хамтын хэлэлцээрт оролцогч талууд хэлэлцээрийг хэрхэн биелүүлж байгаа явц, үр дүнг хагас жил тутам дүгнэж, салбарын хэмжээнд хэлэлцээрийн хэрэгжилттэй танилцаж, хэрэгжилтийг хангаж ажиллана.
- 1.4. Захиргаа нь үйлдвэрийн болон салбарын хэвийн найдвартай ажиллагааг хангах, зайлшгүй тохиолдолд үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллагатай санал солилцон өндөржүүлсэн дэглэм тогтоон ажиллуулж болно.
- 1.5. Хэлэлцээрийн заалтуудыг биелүүлэх эдийн засгийн үндэс нь ажил олгогчдын санхүүгийн чадавх тул салбарын аж ахуйн нэгжүүд орлого, ашгаа нэмэгдүүлэхэд Эрчим хүчний яам, Эрчим хүчний зохицуулах хороо, Монголын эрчим хүч, геологи, уул уурхайн ҮЭ-ийн холбоо (цаашид салбарын ҮЭ-ийн холбоо гэх), мэргэжлийн холбоод Монгол улсын хууль тогтоомжийн хүрээнд бодлого, шийдвэрээрээ дэмжинэ.
- 1.6. “Нийгмийн түншлэлийг хөгжүүлэх талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” Монгол улсын Засгийн газрын 2013 оны 370 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх талаар талууд бүх түвшинд хамтран ажиллана.
- 1.7. Салбарын аж ахуйн нэгж, байгууллага бүр Монгол улсын Засгийн газрын мөрийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхийн тулд өмнөх хүрсэн түвшинг дордуулахгүйгээр энэхүү хамт /тариф/-ын хэлэлцээрийг үндэслэн хамтын гэрээг байгуулж мөрдөж ажиллана.
- 1.8. Эрчим хүчний үнэ тарифыг нэмэгдүүлэх, цахилгаан дулаан үйлдвэрлэхэд зарцуулж буй бодит өртгийг үнэд шингээн энэ салбарын ажилтнуудын хөдөлмөрийг шударгаар үнэлэх эдийн засгийн боломжийг бүрдүүлэх талаар Эрчим хүчний зохицуулах хороо, Эрчим хүчний яамтай хамтран ажиллана.
- 1.9. Салбарын аж ахуйн нэгж байгууллага бүр энэхүү Хамтын хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн хамтын хэлэлцээрт нийцүүлэн холбогдох дүрэм

журмууддаа өөрчлөлт оруулж ажиллах ба дүрэм журмуудыг боловсруулахдаа ҮЭ-ийн байгууллагын саналыг авч, өөрчлөлт хийсэн талаараа ажилтны төлөөлөлд тухай бүрт нь бичгээр мэдэгдэнэ.

- 1.10. Хамтын гэрээнд хамаарагдах ажилтны хүрээг талууд харилцан тохиролцож болно.
- 1.11. Эрчим хүчний салбарын байгууллагууд нь хүүхдэд ээлтэй бодлого хэрэгжүүлж ажиллана.

Хоёр. Хөдөлмөр эрхлэлтийн талаар

- 2.1 Ажлын байрыг олноор цөөрүүлэх, хөдөлмөрлөх нөхцөл байдлыг дордуулахад хүргэх орон тоо, бүтэц зохион байгуулалтын өөрчлөлтийг хийхдээ аж ахуйн нэгж байгууллага /ажил олгогч/ нь 30-аас доошгүй хоногийн өмнө холбогдох үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллагад урьдчилан мэдэгдэж, ажилтны хууль ёсны эрх ашиг, сонирхлыг хангах, нийгмийн хамгааллын талаар тусгай гэрээ байгуулж, орон нутгийн хөдөлмөр зохицуулалтын албанд бичгээр мэдэгдэнэ.
- 2.2 Монгол Улсын хуулийн дагуу Эрчим хүчний салбарын аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын бүтцийг өөрчлөн зохион байгуулах, хувьчлах тохиолдолд ажиллагсад болон өндөр насны тэтгэвэрт гарсан, үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалах өвчний улмаас групп тогтоолгосон ажилтнууд /иргэд/-ын нийгмийн хамгааллын асуудлыг шинэ бүтцээр зохион байгуулагдан хувьчилж авсан байгууллага хариуцна.
- 2.3 Эрчим хүчний салбарын аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагааг урт хугацаагаар сул зогсоох, өөр байгууллагатай нэгтгэхэд Үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллагатай урьдчилан зөвшилцөж байна.
- 2.4 Салбарын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага, салбарын ҮЭ-ийн холбоо болон салбарын аж ахуйн нэгж байгууллагад ажиллаж байсан хугацааг тус салбарт удаан жил ажилласанд тооцно. /Орон тооны ҮЭ-ийн хороодын дарга нарт нэг адил хамаарна/
- 2.5 Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого, мэргэжлээс шалтгаалах өвчний улмаас хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсан болон тахир дутуугийн групп тогтоолгосон ажилтан, мөн өндөр насны тэтгэвэрт гарсан ахмадуудыг ажил олгогчийн санаачлагаар тэдний мэргэжлийн ур чадвар, дадлага туршлагыг ашиглах зорилгоор өөрийнх нь эрүүл мэндэд харшлахгүй ажлын байраар хангаж болно.
- 2.6 Шинээр батлагдан гарсан хөдөлмөрийн харилцаа, хүний эрх болон хөдөлмөр эрхлэлттэй холбоотой хуулиудыг сурталчлах, хэрэгжүүлэх ажлыг компанийн захиргаа, ҮЭ-ийн хороо хамтран зохион байгуулна.
- 2.7 Салбарын аж ахуйн нэгж, байгууллагын захиргаа нь залуучууд, эмэгтэйчүүд, ахмадуудад чиглэсэн бодлого явуулж жөндөрийн тэгш оролцоог хангаж, дарамт хүчирхийлэлгүй орчинг бүрдүүлнэ.
- 2.8 Салбар болон үйлдвэр аж ахуйн нэгжид тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэхэд захирлын дэргэд ахмадын зөвлөх баг ажиллуулж болно.

Гурав. Цалин хөлсний талаар

- 3.1 Салбарын аж ахуйн нэгж, компани бүр хэрэглээний үнийн индекс, үйлдвэрлэлийн үр ашиг, үнэ, тарифын өсөлт, эрчим хүчний алдагдал, өр авлагын бууралт, батлагдсан зардлын хэмнэлт, Хөдөлмөр нийгмийн түншлэлийн улсын 3 талт хэлэлцээрийг үндэслэн ажилтнуудын хөдөлмөрийн бүтээмж, ажлын ачааллыг

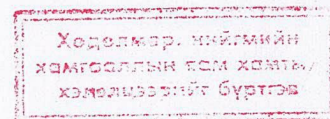
харгалзан албан тушаалын үндсэн ба тарифт цалинг 10 түүнээс дээш хувиар 2023 оны 1 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн нэмэгдүүлнэ.

- 3.2 Эрчим хүчний салбарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээ нь Хөдөлмөр нийгмийн түншлэлийн 3 талт үндэсний хорооноос тогтоосон хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 1,6 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцүү байна. Салбарын аж ахуйн нэгж байгууллагууд нь Эрчим хүчний салбарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг ажилтан, албан хаагчдын өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох, нэг удаагийн буцалтгүй тусламж үзүүлэх, мөнгөн шагнал олгоход хэрэглэнэ.
- 3.3 Салбарын аж ахуйн нэгж байгууллагууд нь байгууллагын хүчин чадал, эдийн засгийн чадавхиас хамаарч Хөдөлмөр Нийгмийн түншлэлийн Гурван Талт Үндэсний хорооноос тогтоосон хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг дараах итгэлцүүр хүртэлх хэмжээгээр үржүүлж тооцно. Салбарын хэмжээнд төсөвт ажил гүйцэтгэхэд тарифыг аж ахуйн нэгж бүр дагаж мөрдөнө. /Эрчим хүчний салбарын мэргэжлийн зэрэг, түүний итгэлцүүр/

№	үзүүлэлтүүд	Мэргэжлийн зэрэг					
		I	II	III	IV	V	VI
1	Итгэлцүүр	1.0	1.11	1.25	1.44	1.66	1.92

	Байгууллага	Үйл ажиллагааны чиглэл	нөхцөл	
			Хэвийн	Хэвийн бус
1	“ДЦС-4” ТӨХК, “ЦДҮС” ТӨХК, “УБТЦС” ТӨХК, “УБДС” ТӨХК, “ЭХДҮТ” ХХК, “ДЦС-3” ТӨХК	ашиглалт	2.6	2,75
		Засвар, угсралт	2.4	2.6
2	“БНЗӨБЦТС” ТӨХК, “Да-Сэ ЦТС” ХК, “Дарханы ДЦС” ТӨХК, “Эрдэнэтийн ДЦС” ТӨХК, “ДЦС-2” ТӨХК, “ДБЭХС” ТӨХК, Эрдэнэт-Булганы ЦТС ТӨХК, ӨБЦТС ТӨХК, Эрчим хүчний барилга, засвар угсралтын компаниуд	ашиглалт	2.2	2.4
		Засвар, угсралт	1.9	2.2
3	Бусад ДЦС болон ДС, цахилгаан түгээх сүлжээ, дамжуулах сүлжээ, дулааны шугам сүлжээ	Ашиглалт	2.1	2.3
		Засвар, угсралт	1.9	2.1
4	аймаг орон нутгийн эрчим хүчний (дизель ба сэргээгдэх эрчим хүч) систем, байгууллага	Ашиглалт	2.0	2.2
		Засвар, угсралт	1.8	2.0

- 3.4 Ажил, ажилчдын түгээмэл мэргэжлийн тариф мэргэшлийн лавлахыг Эрчим хүчний яам, Салбарын ҮЭ-ийн холбоо хамтран хянаж мөрдүүлэх бөгөөд ажил олгогч батлагдсан орон тоогоо үндэслэн инженер техникийн ажилтнуудын “Ажлын байрны тодорхойлолт”, “Ажил, ажилчдын мэргэжил, тариф мэргэшлийн лавлах”-ыг шинэчлэн боловсруулж, батлан мөрдөнө.

- 3.5 Тасралтгүй ажиллагаатай аж ахуйн нэгж байгууллагуудын ажлын байранд ээлжээр ажилладаг ажилтнуудад шөнийн цагийн нэмэгдэл хөлсийг дундаж цалин хөлснөөс 1.35 дахин нэмэгдүүлж олгоно.
- 3.6 Байгууллагын тухайн жилийн зорилго, зорилтын биелэлт, ажлын үр дүн, санхүүгийн ашиг, эдийн засгийн тогтвортой байдлыг харгалзан 3 хүртэлх сарын албан тушаалын үндсэн ба тарифт цалинтай тэнцэх хэмжээний урамшууллын санг эрх бүхий байгууллагын шийдвэрийг үндэслэн тогтооно. Тухайн ажилтан албан хаагчийн жилийн ажлын үр дүнг харгалзан 5 хүртэлх сарын үндсэн ба тарифт цалинтай тэнцэх хэмжээний жилийн үйл ажиллагааны үр дүнгийн нэмэгдэл хөлсийг тогтоосон санд багтаан олгож болно.
- 3.7 Эрхэлсэн ажлаа мэргэжлийн өндөр түвшинд гүйцэтгэдэг буюу бусдаас илүү дэвшилтэт арга барилаар мэргэжлийн ур чадвар гарган үр бүтээлтэй ажиллаж байгаа ажилтанд сар бүр ур чадварын нэмэгдэл олгож болох боловч энэ нь үндсэн цалингийн 40 хувь хүртэл байна.
- 3.8 Сарын үйл ажиллагааны үр дүнгийн нэмэгдэл хөлс, цалинг тухайн сарын үйлдвэрлэлийн найдвартай, аюулгүй ажиллагаа, үр ашиг, эрчим хүчний хэмнэлт зэрэг шалгуур үзүүлэлтийн гүйцэтгэл үр дүнд үндэслэн тухайн хамт олны /үйлдвэрийн цех хэлтэс, албадын/ албан тушаалын үндсэн болон тарифт цалингийн 50 хүртэл хувиар бодож олгоно.
- 3.9 Оновчтой санал, төсөл арга хэмжээ хэрэгжүүлэх замаар зардал хэмнэсэн тохиолдолд хэмнэлтийн 20% хүртэл хэмжээнд урамшуулал олгож болно.
- 3.10 Эрчим хүчний салбарт тасралтгүй ажиллаж байгаа ажилтанд удаан жил ажилласны нэмэгдлийг тус салбарт ажилласан хугацаанаас хамааруулан хөдөлмөрийн хэвийн нөхцөлд албан тушаалын болон үндсэн цалингийн 35 хүртэл, хэвийн бус нөхцөлд албан тушаалын болон үндсэн цалингийн 40 хүртэл хувиар бодож олгоно.
- 3.11 Ажилтанд хөдөлмөрийн үр дүнд тохирсон цалин хөлсийг сард хоёр удаа тогтоосон хугацаанд олгож байна.
- 3.12 Ажил мэргэжил хавсран, хослон, орлон ажилласны нэмэгдлийг хавсран, хосолсон, орлон ажилласан албан тушаалын цалингийн 40 хувиар бодож олгоно.
- 3.13 Байгууллагын хөдөлмөрийн аварга, хүндэт дэвтэрт бичигдсэн ажилтныг салбарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 10 дахин хүртэл нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, ажил мэргэжлийн аваргыг эрчим хүчний салбарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 7 дахин хүртэл нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр шагнана.
- 3.14 Эрчим хүчний тэргүүний ажилтанд сар бүр 15 мянган төгрөгийн нэмэгдэл урамшуулал олгох асуудлыг тухайн байгууллага хамтын гэрээндээ тусгаж хэрэгжүүлнэ.
- 3.15 Эрчим хүчний салбарт үр бүтээлтэй ажилласан ажилтнуудын нэг удаагийн мөнгөн шагналыг салбарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 4 дахин хүртэл нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээгээр тооцон урамшуулал олгоно.
- 3.16 Эрчим хүчний яам, салбарын ҮЭ-ийн холбооноос хамтран олгож байгаа "Тэргүүний мастер" цол тэмдгээр шагнагдсан ажилтанд 100,000 /нэг зуун мянган/ төгрөгөөс доошгүй дагалдах урамшууллыг үндсэн байгууллага нь олгоно.
- 3.17 Монгол Улсын төрийн дээд шагнал /Төрийн соёрхолт, Гавьяат ажилтан, Хөдөлмөрийн баатар/-аар шагнагдсан салбарын ажилтан, өндөр настанд тухайн ажиллаж байгаа болон харьяалагдах байгууллагаас Төрийн соёрхолт болон Гавьяат ажилтанг салбарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 15 дахин, Хөдөлмөрийн баатарыг салбарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 20 дахин үржүүлсэнтэй тэнцэх нэг удаагийн мөнгөн урамшууллыг тус тус олгоно.

- 3.18 Эрчим хүчний зөвлөх инженерт албан тушаалын 20 хувьтай, мэргэшсэн инженерт үндсэн цалингийн 15 хувьтай тэнцэх хэмжээний хүртэл нэмэгдэл урамшууллыг бүтээлийн тайлан, үр дүнг үндэслэн олгож болно.
- 3.19 Төрийн өмчит компаниудын хэмнэлт болон үйлдвэрлэлийн бус өөрийн үйл ажиллагаанаас орох орлогыг төлөвлөгөөнөөс давуулан биелүүлсэн орлого ашгаас тухайн байгууллагын ажилтнуудын цалин хөлсийг нэмэгдүүлэх, нийгмийн хамгааллыг сайжруулах асуудлыг хамтын гэрээндээ тусган шийдвэрлэх арга хэмжээ авна.
- 3.20 Сахилгын нэг төрөлд сахилгын шийтгэлийн хэлбэрүүдийг давхардуулж ногдуулахгүй байх зарчмаар сарын болон жилийн үйл ажиллагааны үр дүнгийн нэмэгдэл хөлсийг ногдох хувиар олгоно.
- 3.21 Салбарын аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын ажилтнуудын цалин хөлсний өнөөгийн түвшинг буюу ажилтнуудын нийт орлогыг бууруулахгүй байх зарчмыг баримтлан зарим нэмэгдэл цалин хөлс, урамшууллыг тодорхой хэмжээгээр үндсэн цалинд шилжүүлэн оруулах замаар үндсэн цалинг ажилтнуудын үүрэг хариуцлага, мэргэшлийн түвшин, мэргэжлээрээ ажилласан жил зэргээс хамааруулан тогтоох талаар судалгаа хийх, санал боловсруулах үүрэг бүхий Эрчим хүчний яам, салбарын ҮЭ-ийн холбоо, ажил олгогч эздийн төлөөлөгчдийн хамтарсан ажлын хэсгийг томилж ажиллуулна.

Дөрөв. Ажилтнуудын мэргэжил, боловсролын талаар

- 4.1 Захиргаа нь Үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллагаас зохион явуулж байгаа сургалт, семинар болон бусад үйл ажиллагаанд ажилтнуудыг хамруулан оролцуулна.
- 4.2 Ажилтны ажлын байрны сургалтыг аж ахуйн нэгж, байгууллага бүр тусгай төлөвлөгөөний үндсэн дээр зохион байгуулж, гарын авлага, компьютер, бусад техник хэрэгслээр хангана.
- 4.3 Аж ахуйн нэгж байгууллагын зардлаар тухайн байгууллагад шаардлагатай мэргэжлээр гэрээний үндсэн дээр дотоодын их, дээд сургууль, коллежид мэргэжилтэн бэлтгэж болно.
- 4.4 Хөдөө орон нутгийн эрчим хүчний байгууллагуудыг инженер, техникийн ажилтнаар хангахад анхаарч мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх, мэргэжил дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх зорилгоор мэргэжлийн сургуулиудтай хамтран ажиллана.
- 4.5 Захиргаа, ҮЭ-ийн байгууллага хамтран нийт ажилчдын 30 хувиас доошгүй хувийг сургалтад хамруулна.
- 4.6 Ажлын байран дээр сургалт зохион байгуулж хичээл заасан багш нарт олгох хөлсийг хэлцлийн журмаар тогтооно.
- 4.7 Салбарын хэмжээнд ажил мэргэжлийн уралдаан, тэмцээн зохион байгуулж, шинэ арга барил, ажлын туршлага, мэдээлэл солилцуулах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ.
- 4.8 Эрчим хүчний болон бусад мэргэжлээр их, дээд сургууль, коллеж төгссөн, курсээр мэргэжил эзэмшсэн иргэнийг хөдөлмөрийн гэрээний үндсэн дээр дагалдангаар ажиллуулах тохиолдолд үндсэн цалинг эрчим хүчний салбарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээнээс багагүйгээр тогтоон олгоно.
- 4.9 Эрчим хүчний салбарын хэмжээнд хийгдэж байгаа техник, технологийн шинэчлэлт, хүний нөөцийн бодлогын дагуу ажилтнуудын мэргэжил, боловсролын түвшинг дээшлүүлэх зорилгоор хэрэгжүүлж байгаа сургалтад суралцагчдад сургалтын хугацаанд албан тушаалын сарын үндсэн цалинг олгоно.

- 4.10 Салбарын эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлын үр өгөөжийг сайжруулах үүднээс эрдмийн зэрэг хамгаалахаар судалгааны ажил хийж буй ажилтанд нэг удаа 2-3 сарын цалинтай чөлөө олгож болно.

Тав. Нийгмийн асуудлын талаар

- 5.1 Ажилтнуудад үйлчилдэг цайны газрын өдрийн хоолны үнийг 60 хувиар хөнгөлнө. Цайны газраар үйлчлүүлэх боломжгүй ажилтнуудад хамтын гэрээнд заасан үнийн 60 хувиар бодож олгоно.
- 5.2 Халаалтын улирлын хөнгөлөлтийг нийт ажилтанд нэг зуун мянган төгрөгөөр бодож олгоно. /Энэ заалт ахмадууд ҮО, МШӨ-ний групптэй хүмүүс, хүүхэд асрах чөлөөтэй байгаа эхчүүдэд адил хамаарна. Нэг өрхийн хэд хэдэн гишүүн байдаг бол зөвхөн нэг хүнд хамаарна./
- 5.3 Ажилтнуудын эрүүл мэндийг хамгаалах үүднээс рашаан сувилалд сувилуулсны зардлыг Улсын чанартай магадлан итгэмжлэгдсэн рашаан, сувиллын илгээх бичгийг үндэслэн жилд 1 удаа 50 хувиар хөнгөлнө. /Энэ заалт ҮО, МШӨ-ний групптэй хүмүүс, хүүхэд асрах чөлөөтэй байгаа эхчүүдэд нэг адил хамаарна./
- 5.4 Хүүхэд асрах чөлөөтэй байгаа ажилтанд жил тутамд салбарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээгээр мөнгөн тэтгэмж олгоно.
- 5.5 Ажилтны төрсөн эцэг эх, эхнэр нөхөр, хүүхэд нас барж уй гашуу тохиолдоход салбарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тав дахин хүртэл нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний мөнгөн тусламж үзүүлнэ. /Нэг байгууллагад гэр бүлийн болон ахан дүүс, хэд хэдэн хүн ажилладаг бол зөвхөн нэг хүнд олгоно./
- 5.6 Захиргаа нь ажилтан болон ахмадуудаас ирсэн өргөдлийг үндэслэн тухайн өрхийн нэг хүнд ногдох орлого нь амьжиргааны баталгаажих доод түвшинд хүрэхгүй, 3 хүртэл насны хүүхдээ асрах чөлөөтэй байгаа эхчүүд, тухайн байгууллагаас өндөр насны тэтгэвэрт гарсан ахмадууд, тахир дутуугийн группд орсон хүмүүс, үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний улмаас нас барсан хүний ар гэрт, мөн өрх толгойлсон эхчүүд, эрчүүд, бүтэн өнчин үлдсэн айлын нэг хүүхдэд зайлшгүй мөнгөн тусламж үзүүлэх шаардлагатай бол жилд нэг удаа салбарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 2 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний мөнгөн тусламж үзүүлж болно.
- 5.7 Ажилтан зуурдаар болон өвчний улмаас нас барвал салбарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 10 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний нэг удаагийн буцалтгүй тусламжийг ар гэрт нь олгоно.
- 5.8 Аж ахуйн нэгж, байгууллагад ажиллаж байгаад өндөр насны тэтгэвэрт гарсан ахмадууд, ҮО, МШӨ-ний групптэй хүмүүс нас барсан тохиолдолд салбарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 5 дахин хүртэл нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний буцалтгүй тусламж үзүүлнэ.
- 5.9 Эрчим хүчний салбарт ажиллаж байгаад өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгосон ахмадуудад тухайн салбарт ажилласан жил тутамд эрчим хүчний салбарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 2 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр бодож нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж олгоно.
- 5.10 Тэтгэвэрт гарах өргөдлөө гаргаж тэтгэмжийн зардал нь төсөв төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажилтан тэтгэвэр тогтоолгохоос өмнө нас барах нөхцөлд төсөвт тусгагдсан тэтгэмжийн зардлын 50 хувийг гэр бүлд нь олгох асуудлыг хамтын гэрээндээ тусгаж хэрэгжүүлнэ.
- 5.11 Эрчим хүчний салбарт ажиллаж байгаад ҮО, МШӨ-ний улмаас группд байгаа иргэдээс өөрсдийн хүсэлтээр өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгосон тохиолдолд

- эрчим хүчний салбарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тухайн байгууллагад ажилласан жилээр үржүүлж нэг удаа тэтгэмж олгоно.
- 5.12 Салбарын аж ахуйн нэгж, байгууллагын ажилтнуудын дунд урлаг, спортын наадмыг зохион байгуулна.
- 5.13 Байгууллагын нэрийн өмнөөс олон улс, улс, салбарын чанартай биеийн тамир, урлаг, уран сайхны тэмцээн, уралдаанд оролцон амжилт гаргасан ажилтныг хамтын гэрээнд тусган шагнаж урамшуулж болно.
- 5.14 Захиргаа нь орон сууцгүй ажилтнуудыг орон сууцтай болгох зорилгоор хөрөнгийн эх үүсвэрийг гаргах, зээлээр орон сууц бариулах, худалдан авч өгөх, дэмжлэг үзүүлэх асуудлыг хамтын гэрээндээ тусгаж хэрэгжүүлнэ.
- 5.15 Захиргаа нь байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг сайжруулахад бодит хувь нэмэр оруулсан ажил төрлийн холбоо бүхий аж ахуйн нэгж байгууллагуудын холбогдох хүмүүсийг шагнаж урамшуулж болно.
- 5.16 Ажилтнуудын ажилдаа ирж, очих унааны зардал, зайлшгүй шаардлагаар хотын нийтийн тээврийн унаагаар албан үүргээ гүйцэтгэдэг ажилтнуудын унааны хөнгөлөлтийн асуудлыг тухайн байгууллага нь хамтын гэрээндээ тусгаж хэрэгжүүлнэ.
- 5.17 Эрчим хүчний салбарт бүтэц, зохион байгуулалтын өөрчлөлтөөр ажлын байрыг цөөрүүлэх, орон тоог цомхтгох, хувьчлагдах тохиолдолд ажлаас халагдсан ажилтны нийгмийн баталгааг хангах зорилгоор өмчийн хэлбэр үл харгалзан уг ажилтанд тус салбарт 1-4 жил ажилласан бол 4 сар, 5-10 жил ажилласан бол 8 сар, 11-15 жил ажилласан бол 12 сар, 16 ба түүнээс дээш жил ажилласан бол 24 сарын дундаж цалин хөлстэй тэнцэх тэтгэмжийг бодож олгоно.
- 5.18 Байгалийн гамшиг, давагдашгүй хүчин зүйлд өртөж орон гэргүй болсон, эд хөрөнгийн хохирол учирсан ажилтанд хохирлын хэмжээг харгалзан үзэж нэг удаагийн буцалтгүй тусламж үзүүлэх асуудлыг хамтын гэрээнд тусгаж хэрэгжүүлнэ.
- 5.19 Нийгмийн хамгаалалтай холбоотой асуудлуудыг тухайн байгууллага эдийн засгийн боломжид тулгуурлан хамтын гэрээгээрээ зохицуулна.
- 5.20 Эрчим хүчний салбарын байгууллага бүр Ахмад настны тухай хуульд заасны дагуу Ахмадын сан байгуулан ажиллана.
- 5.21 Байгууллага, ажил олгогч нь ажилтны ажил, амралтын цагийг зохицуулах, хөдөлмөрийн харилцааны уян хатан нөхцөл хэрэглэх зэргээр ажилтны ажил амьдралын тэнцвэрийг хангаж ажиллана.

Зургаа. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн талаар

- 6.1 Үйлдвэрлэлийн осол гараагүй аж ахуйн нэгж байгууллага болон хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажлыг үлгэр жишээ зохион байгуулсан ажилтан, аж ахуйн нэгжийг урамшуулах журам боловсруулж, шалгаруулан сурталчилж ажиллана.
- 6.2 Онцлог зарим ажлын байрны нөхцөлийн үнэлгээг ажил олгогч мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж, хөдөлмөрийн хэвийн бус нөхцөлийг бууруулах арга хэмжээг жил бүр авч хэрэгжүүлэхийн зэрэгцээ анагаах үр нөлөөтэй орон нутгийн рашаан сувиллын газартай хамтран ажиллаж, сувилуулагчдад хөнгөлөлт үзүүлэх талаар гэрээ байгуулан ажиллаж болно.
- 6.3 Аж ахуйн нэгж, байгууллагуудад бүтээмжийн хөдөлгөөнийг өрнүүлэх, ажлын байрны эрүүл ахуйн орчныг бүрдүүлэх талаар сургалт, сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулна.

- 6.4 Жил бүрийн 4 дүгээр сарын 28-нд үйлдвэрлэлийн ослоор амь эрсэдсэн, мэргэжлээс шалтгаалах өвчин, үйлдвэрлэлийн ослоор групп тогтоолгосон хүмүүст хүндэтгэл үзүүлж осол аваар гаргахгүй байх ажлыг аж ахуйн нэгж бүр зохион байгуулж байна.
- 6.5 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл мэндийн 2021-2025 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг аж ахуйн нэгж бүр хэрэгжүүлж ажиллана.
- 6.6 Жил бүр "Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй"-н асуудлаар салбарын хэмжээнд зөвлөгөөнийг талууд хамтран зохион байгуулах ба ISO 45001 стандартыг хэрэгжүүлнэ.
- 6.7 Ажиллагсадыг ажлын байрны онцлогт тохирсон ажлын тусгай хувцсаар хангах ба тусгай хувцас хамгаалах хэрэгслийн чанар, стандарт, нийлүүлэлтийн хуваарь, гүйцэтгэлд нь ҮЭ-ийн хороод хяналт тавьж ажиллана.
- 6.8 Ажил олгогч нь өөрийн зардлаар нийт ажилтнуудыг жилд 1 удаа эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэг оношлогоонд хамруулах ба Засгийн газрын тогтоол журамд заасны дагуу нэмэлт үзлэгт оруулж болно.

Долоо. Үйлдвэрчний эвлэлийн эрхийг хангах талаар

- 7.1 Үйлдвэрчний эвлэлийн эрхийн тухай хуульд заасан эрх, баталгааг хангахын зэрэгцээ ажил олгогч нь:
  - Аж ахуйн нэгж байгууллагын эдийн засаг, санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай мэдээлэл өгч байна.
  - Үйлдвэрчний эвлэлийн хорооны бүх гишүүдийн хурлын шийдвэрийг үндэслэн гишүүний татварыг цалингаас бэлэн бусаар хурааж, ҮЭ-ийн хорооны дансанд шилжүүлнэ.
- 7.2 Үйлдвэрчний эвлэл нь хамтын гэрээ, хэлэлцээр хийх, батлах, явц үр дүнг хэлэлцэх; хамтын гэрээ, хэлэлцээрт тусгагдсан хичээл, семинар, зөвлөгөөн хийх; Үйлдвэрчний байгууллагад тавьсан аливаа санал гомдлыг авч хэлэлцэх; Үйлдвэрчний эвлэлийн бүх гишүүдийн хурал хийх; Ажил олгогчтой тохиролцсоны дагуу зохион байгуулах бусад арга хэмжээ зэргийг ажлын цагаар, хуулийн хүрээнд зохион байгуулахад ажил олгогч хамтарч ажиллана.
- 7.3 Үйлдвэрчний эвлэлийн орон тооны сонгуульт ажилтныг байгууллагын үндсэн ажилтны адил хамтын гэрээнд хамруулж, гарах зардлыг ажил олгогч бүрэн хариуцна.
- 7.4 Эрчим хүчний салбарын хэвийн найдвартай ажиллагааг хангах зорилгоор цахилгаан, дулаан, үнэ тарифыг нэмэгдүүлэхэд салбарын ҮЭ-ийн холбоо дэмжлэг үзүүлж ажиллана.
- 7.5 Компанийн захирлын зөвлөлд ажилтнуудын хөдөлмөр эрхлэлт, ажлын байр, бүтэц зохион байгуулалт, хөдөлмөрийн нөхцөл, цалин хөлсний асуудал зэргийг хэлэлцэхэд ҮЭ ийн хорооны даргыг зөвлөх эрхтэйгээр оролцуулна.
- 7.6 Үйлдвэрчний эвлэлийн сонгуульт ажилтаны эрхийн баталгааг хангуулахад нийгмийн түншлэгч талууд хамтран ажиллана.

Найм. Хэлэлцээрийг биелүүлэх талаар

- 8.1 Хэлэлцээр нь талууд гарын үсэг зурж, эрх бүхий байгууллагад бүртгүүлсэн өдрөөс эхлэн 2 жилийн хугацаанд хүчинтэй. Хэлэлцээрт талуудын харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр нэмэлт өөрчлөлт оруулж болно. Хэлэлцээрийн хүчин төгөлдөр байх хугацаа дуусахаас өмнө шинэ хэлэлцээр байгуулаагүй, эсвэл

- нэмэлт өөрчлөлт оруулаагүй бол талууд энэхүү хэлэлцээрийг үргэлжлүүлэн мөрдөнө.
- 8.2 Эрчим хүчний салбарын хамт /тариф/-ын хэлэлцээрийн биелэлтийг талууд хагас бүтэн жилээр гаргаж, Эрчим хүчний яаман дээр хамтран дүгнэх бөгөөд талуудын төлөөлөгчдийн хамтарсан хурлаар хэлэлцэж холбогдох арга хэмжээг тухай бүр авч байна.
- 8.3 Эрчим хүчний яам, МЭХГУУ-н ҮЭ-ийн холбоо, ЭХА-ийн удирдлага, бүтэц зохион байгуулалт өөрчлөгдөх, мөн шинэчлэн зохион байгуулагдах нь энэхүү хэлэлцээрийн дуусгавар болох үндэслэл болохгүй бөгөөд тэдгээрийн залгамжлагчид энэхүү хэлэлцээрийг үргэлжлүүлэн мөрдөж хэрэгжүүлэх үүрэг хүлээнэ.
- 8.4 Хэлэлцээрээр хүлээсэн үүрэг зөрчигдсөн тохиолдолд аль нэг тал маргаантай асуудлыг шийдвэрлүүлэхийн тулд төлөөлөгчдийн хуралдааныг 7 хоногийн дотор зарлан хуралдуулах эрхтэй.
- 8.5 Хэлэлцээрт нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, эдийн засаг, нийгмийн тулгамдсан асуудлыг хэлэлцээ хийж шийдвэрлэхэд энэхүү хэлэлцээрийг байгуулахад баримталсан журмыг дагаж мөрдөнө.
- 8.6 Хэлэлцээрээр харилцан хүлээсэн үүргээ биелүүлэх явцад талуудын үйл ажиллагаанд хөндлөнгөөс саад учруулсан этгээдэд хариуцлага хүлээлгэх асуудлыг талуудын саналаар хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлэнэ.
- 8.7 Хэлэлцээрээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүйгээс үүдсэн маргааныг Монгол улсын “Хөдөлмөрийн тухай хууль” болон бусад хууль тогтоомжид заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

---oOo---